

Slachtofferbeleid in de Protestantse Kerk in Nederland

Over de omgang met slachtoffers na (seksueel) misbruik binnen pastorale of andere gezagsrelaties binnen de Protestantse Kerk in Nederland.

Een informerende notitie over de *stand van zaken en de ontwikkelingen ter verbetering*

Deze notitie geeft een update over de huidige omgang met slachtoffers na (seksueel) misbruik. En een update over de ontwikkelingen en verbeteracties die worden doorgevoerd om deze omgang te verbeteren. Het is een uitwerking van het eerdere synodebesluit om de omgang met en ondersteuning van slachtoffers na (seksueel) misbruik te verbeteren.

Inhoudsopgave notitie

1. Aanleiding
2. De huidige omgang en werkwijze
3. Wat is de behoefte en wat is er nodig
4. Voorgenomen verbetermaatregelen
5. Bijlage 1: Toelichting ontwikkelprogramma herstelbemiddeling

GS november 2025

GS 25-15

1. Aanleiding

In 2022 heeft de Generale Synode aan het bestuur van de Dienstenorganisatie (DO) verzocht aanvullend beleid te ontwikkelen ten behoeve van slachtoffers van seksueel misbruik van pastorale en gezagsrelaties (SMPR). Het verzoek betrof een betere omgang met slachtoffers vóór en ná opzichtprocedures en intensievere ondersteuning.

De kerk wil zich blijven inzetten om seksueel misbruik te voorkomen, en weet zich geroepen om zorgvuldig om te gaan met slachtoffers en hen zo goed mogelijk te ondersteunen. Het principe 'het belang van het slachtoffer staat voorop' is het uitgangspunt van beleid en vraagt blijvend aandacht en doorontwikkeling in de praktijk.

Deze notitie beoogt inzicht te geven in de huidige stand van zaken, ontwikkelingen en voorgenomen verbeteringen rondom slachtoffers van seksueel misbruik in pastorale of gezagsrelaties.¹ Deze notitie begint met een beschrijving van het huidige beleid (hoofdstuk 2), gevolgd door een analyse van de behoefte tot verbetering (hoofdstuk 3) en reeds voorgenomen of ingezette verbeteringen (hoofdstuk 4) waaronder het voorgenomen ontwikkelprogramma herstelbemiddeling (bijlage 1). De genoemde ontwikkelingen of verbeteringen zijn acties die al lopen of binnenkort worden doorgevoerd.

2. De huidige omgang en werkwijze

Er zijn diverse ontwikkelingen geweest in het beleid rondom SMPR. Verschillende recente verbeteringen komen voort uit het rapport *Werk aan de schuilplaats* (2019). Dit rapport bevatte een evaluatie en aanbevelingen voor toekomstig beleid rond seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties. Aandachtspunt, vanuit dit rapport, is het belang om als kerk recht te doen en trouw te zijn aan het slachtoffer. Om dit te bewerkstelligen en een veilige kerk te kunnen zijn is het nodig dat er op drie verschillende niveaus een goede omgang bij (seksueel) misbruik aanwezig is:

- werken aan preventie en een veilige cultuur in de lokale kerk;
- goed omgaan met signalen en meldingen;
- een zorgvuldige formele klachtprocedure bij het college voor het opzicht

Hierna volgt een korte schets van de hoofdlijnen van het huidige beleid dat op deze 3 niveaus aanwezig is.

I. Preventie en veilige cultuur

- Gemeenten worden gestimuleerd te komen tot plaatselijk beleid over veilig omgaan met elkaar en een cultuur van openheid zodat slachtoffers ervaren dat zij gekend en erkend worden

¹ In dit stuk wordt gesproken over daders en slachtoffer. Beide termen zullen niet voor alle situaties passend en toereikend zijn. Andere mogelijke termen zijn benadeelde, melder, beschuldigde of aangeklaagde. Deze alternatieve termen zullen eveneens niet volledig passend en toereikend zijn. Om duidelijk en eenduidig te zijn wordt er in dit stuk gekozen voor de term slachtoffer en dader.

De Dienstenorganisatie (DO) heeft twee medewerkers in dienst die zich richten op het onderwerp Veilige Kerk. Dit doen zij onder andere door gemeenten te informeren via de website, nieuwsbrief, handreikingen en trainingen. Daarbij wordt ook samenwerking met o.a. de classispredikanten gezocht.

- Het is verplicht een VOG (verklaring omtrent gedrag van de burgerlijke overheid) te overleggen voor onder meer ambtsdragers

Per 1 juli 2025 is een VOG-verplicht voor onder meer voor ambtsdragers, anderen die pastorale taken hebben, en functies waarin men regelmatig begeleiding geeft aan minderjarigen of kwetsbare mensen.

- Gemeenten zijn verplicht twee vertrouwenspersonen aan te stellen

Sinds 1 juli 2025 is een gemeente verplicht om minimaal twee vertrouwenspersonen aan te stellen, een man en een vrouw. De vertrouwenspersonen bieden een luisterend oor aan degenen die met verhalen, vragen of meldingen met betrekking tot de veiligheid in de gemeente komen, adviseren over eventueel te nemen stappen en geven gevraagd en ongevraagd advies aan de kerkenraad rond gesignaleerde knelpunten. Bij (mogelijk) seksueel misbruik zullen de vertrouwenspersonen altijd contact zoeken met het meldpunt: SMPR.

- Samenwerking met andere kerkgenootschappen om seksueel misbruik in kerken terug te dringen

Het Meldpunt SMPR waarbij de Protestantse Kerk Nederland is aangesloten werkt samen met andere kerkelijke meldpunten in het Platform Veilige Kerk. Veilige Kerk heeft een [Projectplan 2024 / 2026](#) ontwikkeld om seksueel misbruik in de kerken terug te dringen en in te zetten op cultuurverandering en duurzame inbedding van preventie.

II. Signalen en meldingen

- Ondersteuning door meldpunt SMPR

Slachtoffers kunnen terecht bij het meldpunt SMPR waarbij de Protestantse Kerk Nederland is aangesloten. Het meldpunt voorziet melders van informatie over de mogelijkheden die ze hebben, zoals het indienen van een klacht en de mogelijkheid om (kosteloos) begeleiding te krijgen van een professionele SMPR-vertrouwenspersoon. Deze vertrouwenspersonen hebben niet alleen de landelijk erkende opleiding tot vertrouwenspersoon gedaan, maar ook de specialistische opleiding: beschadigd lichaam. Lokale vertrouwenspersonen zijn verplicht bij seksueel misbruik contact op te nemen met het meldpunt SMPR. Kerkraden kunnen ook om advies vragen bij (seksueel) misbruik bij het meldpunt SMPR.

- Lokale vertrouwenspersoon

Gemeenteleden kunnen de lokale vertrouwenspersonen benaderen met vragen, vermoedens of meldingen. Vertrouwenspersonen spelen een belangrijke rol in het creëren van een veilige omgeving. Zij bieden ondersteuning en kunnen adviseren over mogelijkheden voor het slachtoffer wat betreft melding, klacht of aangifte. Ook kunnen zij wijzen op andere professionele hulp. Daarnaast adviseren vertrouwenspersonen de

kerkenraad en dragen ze bij aan het ontwikkelen en implementeren van beleid voor een veilige kerk.

- Er is een Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties (Protocol SMPR)

Dit protocol is bedoeld voor kerkenraden, ambts- en taakdragers, en medewerkers van de Protestantse Kerk die met (seksueel) misbruik in pastorale of kerkelijke gezagsrelaties te maken krijgen. Het biedt een stapsgewijze handleiding voor situaties waarin mogelijk (seksueel) misbruik in pastorale of gezagsrelaties wordt gemeld of vermoed. Het protocol beschrijft hoe te handelen bij meldingen, klachten, geruchten en zelfmeldingen door beschuldigten. Daarbij wordt steeds verwezen naar de samenwerking met vertrouwenspersonen en het meldpunt SMPR. Ook wordt pastorale zorg aan alle betrokkenen geadviseerd en gewezen op het belang van transparantie en het vermijden van partijdigheid binnen de gemeente. Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisatie van het protocol, met meer nadruk op het belang van het slachtoffer en de rol van de lokale vertrouwenspersoon.

- Pastorale zorg voor slachtoffers

Slachtoffers hebben recht op pastorale zorg. Voor predikanten, gemeentebegeleiders en kerkelijk werkers die gemeenteleden begeleiden bij het verwerken van misbruik in een pastorale- of gezagsrelatie is er een werkboek 'Doen wat je moet doen'.

III. Rondom een klachtprocedure (opzicht)

-Formele klacht bij het college voor het opzicht

Slachtoffers kunnen bij het college voor het opzicht een formele klacht indienen. Hierbij worden zij desgewenst, de gehele procedure, bijgestaan door de SMPR-vertrouwenspersoon. Het college van het opzicht beslist over maatregelen van kerkelijke tucht jegens ambtsdragers. Op 1 januari 2025 is het Interclassicaal College voor het Opzicht gestart. Dit nieuwe college is opgericht omdat voor de behandeling van SMPR-zaken het wenselijk is dat er één speciaal college is dat specifiek toegerust is voor dit soort zaken.

3. Wat is de behoefte en wat is er nodig

Behoeftes van slachtoffers en daders na (seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Een belangrijke doelstelling van slachtofferbeleid is dat het bijdraagt aan het herstel van het leed dat slachtoffers ondervinden. Wat draagt bij aan herstel en recht doen na (seksueel) misbruik? Daarvoor is gekeken naar onderzoek over waar slachtoffers en daders van (seksueel) misbruik behoefte aan hebben. En daarnaast zijn de SMPR-vertrouwenspersonen geraadpleegd vanuit hun ervaring en inzicht in de behoeften van slachtoffers.

Hieruit blijkt dat slachtoffers na (seksueel) misbruik behoefte hebben aan gehoord worden, erkenning in het onrecht, informatie, waarheidsvinding, verantwoordelijkheid vanuit de dader, hulp bij (na)zorg en gevoel van eigen controle en veiligheid terugkrijgen. Daders hebben behoefte aan de mogelijkheid om verantwoordelijkheid te nemen, excuses aan te bieden, de gevolgen van hun daden te erkennen en terugkeer.

Wat is wenselijk en nodig om recht te doen aan slachtoffers en daders?

Onderzoek wijst dus uit dat herstel na misbruik niet alleen een kwestie is van juridische of financiële compensatie.² Juist het relationele en ethische aspect maakt het verschil. Dit is te vinden in de ruimte voor het verhaal van het slachtoffer, in het luisteren, in het verdriet, in echtheid, in ontmoeting, in het samen verkennen van dat wat gebroken is en in de ruimte voor troost.

Vertrouwenspersonen geven aan dat er behoefte is aan meer duidelijkheid voor slachtoffers in opzichtprocedures. Onzekerheid over zaken als termijnen en (on)mogelijkheden in een opzichtprocedure maken de procedure onnodig extra belastend. Het verbeteren van de informatievoorziening en de juridische begeleiding voor slachtoffers zal dan ook van grote meerwaarde zijn voor de positie en ondersteuning van slachtoffers.

Daarnaast geven vertrouwenspersonen aan dat er nu weinig opties zijn tussen niets doen en een klacht indienen. Er wordt snel gegrepen naar klachtonderzoek, terwijl dat niet altijd hoeft te zijn wat een melder en betrokkenen willen. Zij geven aan dat er in de praktijk behoefte is aan alternatieven zoals mediation en dat hiermee beter tegemoetgekomen kan worden aan de behoefte van een deel van de slachtoffers. Herstelbemiddeling (een vorm van mediation) geeft voor zowel het slachtoffer als de dader de ruimte voor verwerking van de gebeurtenissen en de mogelijkheid voor herstel van dat wat gebroken is.

Tijdens zo'n een bemiddelingsgesprek krijgt het slachtoffer namelijk de kans om te delen over wat er is stuk gegaan, om te praten over de consequenties van de gebeurtenis(en) en om vragen te stellen. Zo worden daders geconfronteerd met de gevolgen van hun handelen, krijgen zij de gelegenheid excuses te maken en kunnen zij delen wat dit met hen doet. Vrijwilligheid en vertrouwelijkheid vormen het uitgangspunt. Mocht het slachtoffer of de dader niet willen meewerken aan een bemiddelingsgesprek, dan is herstelbemiddeling dus geen mogelijkheid. Slachtoffer en dader hebben de regie over de inhoud van het van het gesprek en de uiteindelijke afspraken.

Wij zien dan ook veel potentie in het ontwikkelen van een aanvullende aanpak die vanuit de Protestantse Kerk Nederland kan worden aangeboden aan slachtoffers van (seksueel) misbruik: de inzet van herstelbemiddeling. Het is hiermee een aanvulling op de mogelijkheden die slachtoffers nu hebben en komt niet in de plaats van de klachtprocedure.

² C. van den Berg & C. Seiffert, *Ik sta erbuiten – maar ik sta wel te kijken: Een kwalitatief onderzoek naar de beleving van ouders van slachtoffers van seksueel misbruik*, Protestantse Theologische Universiteit, 2015, beschikbaar via: theoluniv.ub.rug.nl; A. Petersen & N. Faulstich, *De behoeften van slachtoffers van seksueel geweld*, DSP-groep, december 2023, beschikbaar via: <https://www.dsp-groep.nl>; S. Zebel, *Een quasi-experimentele studie naar de effecten van de Nederlandse slachtoffer-dadergesprekken*, University of Twente Research Information, 2023, beschikbaar via: research.utwente.nl; Ministerie van Veiligheid en Justitie, *Beleidskader herstelbemiddeling ten behoeve van slachtoffers*, definitieve versie, september 2016, beschikbaar via: zoek.officielebekendmakingen.nl

4. Informerend: voorgenomen verbeteringen

Op basis van het voorgaande is er een aantal verbetervoorstellen geformuleerd.

I. Preventie en cultuur

- (Blijven) inzetten op doorlopende informatievoorziening aan kerkenraden

Het is belangrijk dat kerkenraden, ook vanwege de wisselende samenstelling, goed op de hoogte zijn en blijven rondom beleid Veilig Kerk en SMPR. Zodat zij kunnen werken aan een veilige en open cultuur en zij in het geval dat zij hiermee geconfronteerd worden adequaat handelen met behulp van de protocollen en het meldpunt.

II. Rondom een melding

- Uitgebreidere handreiking opstellen voor benadeelden

Vanuit de praktijk wordt er een uitgebreidere handreiking opgesteld om melders zo goed mogelijk te informeren over alle praktische en juridische zaken waar zij mee te maken krijgen. Een onderdeel is inzicht geven in de verschillende mogelijkheden die slachtoffers hebben. De SMPR-vertrouwenspersonen hebben hiervoor gewerkt aan een escalatieladder om dit beter inzichtelijk te maken. De bestaande folders 'Handreiking benadeelden SMPR' en 'Klachtenbehandeling bij misbruik pastorale relaties' dienen als basis en worden binnenkort geactualiseerd en uitgebreid.

- Pastorale zorg voor slachtoffers

Slachtoffers hebben recht op pastorale zorg. Er zal worden onderzocht hoe er pastorale zorg voor slachtoffers kan worden geboden, indien de eigen lokale gemeente hier niet in kan voorzien. Er is aandacht nodig voor het nader uitwerken en invullen van de pastorale zorg voor slachtoffers na (seksueel) misbruik.

- Inzet van herstelbemiddeling

Herstelbemiddeling biedt in aanvulling op de bestaande procedures, een alternatief dat vanuit de Protestantse Kerk Nederland kan worden aangeboden aan slachtoffers van (seksueel) misbruik, met betere en aanvullende kansen voor de verwerking van het onrecht en herstel van dat wat gebroken is. Daarom is er het voorstel om met een ontwikkelprogramma te gaan onderzoeken of en hoe herstelbemiddeling kan worden ingezet als werkwijze na (seksueel) misbruik binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Sub-aspecten die we ook zullen onderzoeken:

- in welke vorm en hoe de inzet van herstelbemiddeling het beste werkt;
- wat de verhouding is met bestaande werkwijzen, protocollen en de opzicht-procedure;
- wat de rol en behoefte van de (lokale) gemeente is in het herstel en welke (on)mogelijkheden herstelbemiddeling hiervoor biedt;
- hoe herstelbemiddeling zich verhoudt tot de mogelijkheden en behoefte aan compensatie;
- hoe de (verwijzing naar) inzet van herstelbemiddeling het beste kan worden ingebed in de organisatie.

De inzet van herstelbemiddeling is een aanvulling op de mogelijkheden die slachtoffers op dit moment hebben. Het komt niet in de plaats van de klachtprocedure.

Bijlage 1 (vanaf pagina 8) bevat een toelichting op de opzet van dit ontwikkelprogramma.

III. Rondom een formele klacht

- Juridische ondersteuning melders

De juridische ondersteuning van melders verbeteren door een klaagschriftformulier beschikbaar te stellen en door een medewerker binnen de dienstenorganisatie aan te stellen als 'juridisch adviseur opzicht'. Beide praktijken zijn ontleend aan het medisch tuchtrecht. Met een standaardformulier wordt het eenvoudiger om een klacht in te dienen, het gebruik hiervan is niet verplicht. De adviseur opzicht is een jurist die kennis heeft van het kerkrecht. Deze adviseur kan melders die een klacht willen indienen, adviseren bij het schrijven en wijzigen van een klaagschrift. Daarnaast kan de adviseur ook vragen over de tuchtklachtprocedure beantwoorden. Daarnaast kan de adviseur aangeven of een klacht tegen de juiste persoon is gericht en adviseren of de opzichtprocedure de aangewezen route voor deze klacht is.

- Duidelijkheid rondom proces en werkwijze college voor het opzicht (ICO)

Samen met het nieuwe ICO wordt gewerkt aan de duidelijkheid en zorgvuldigheid van de opzichtprocedure in SMPR-zaken en aan goede informatievoorziening hierover aan melders. Bijvoorbeeld door deze op te nemen in de eerdergenoemde handreiking voor melders.

Bijlage 1: toelichting ontwikkelprogramma herstelbemiddeling.

Herstelbemiddeling biedt in aanvulling op de bestaande procedures, een alternatief dat vanuit de Protestantse Kerk Nederland kan worden aangeboden aan slachtoffers van (seksueel) misbruik, met betere en aanvullende kansen voor de verwerking van het onrecht en herstel van dat wat gebroken is. Daarom is er het voorstel om met een ontwikkelprogramma te gaan onderzoeken of en hoe herstelbemiddeling kan worden ingezet als werkwijze na (seksueel) misbruik binnen de Protestantse Kerk in Nederland.

Hoe ziet het ontwikkelprogramma eruit?

De looptijd van de uitvoering van de ontwikkelprogramma is 2 jaar en is een aanvulling op de huidige mogelijkheden van het tuchtrecht. Naast het uitvoeren van ongeveer 10 bemiddelingsprocessen en enkele herstelcirkels staat het tussentijds delen van inzichten en lessen en het creëren van ontmoetingen voor bekendheid met en verbinding aan de bekendheid met herstelbemiddeling centraal. Vertegenwoordigers uit gemeenten (kerkenraden), lokale vertrouwenspersonen, classispredikanten, visitatoren, een pastoraal theoloog, het platform Veilig Kerk, gemeentebegeleiders en het meldpunt SMPR zullen veel betrokken worden voor de uitvoering van het ontwikkelprogramma. De werkwijze moet immers mede door hen worden gedragen en uitgevoerd. Ook zal er een pastoraal theoloog worden betrokken voor pastorale vertegenwoordiging en zorg vanuit de kerk. Voor het uitvoeren van het ontwikkelprogramma zullen we samenwerken met [perspectief Herstelbemiddeling](#): de bekende en ervaren stichting in Nederland die slachtoffer-daderbemiddeling uitvoert. Hier werken opgeleide, onafhankelijke bemiddelaars met veel ervaring in het bemiddelen na (seksueel) misbruik. Dit hebben ze ook gedaan voor de Katholieke Kerk. Perspectief Herstelbemiddeling kan onder andere helpen met het uitvoeren van de bemiddelingsgesprekken, in de informatievoorziening en de monitoring. Om het ontwikkelprogramma van goede meerwaarde te laten zijn, gaat er ook veel aandacht naar (de tussentijdse) monitoring van de resultaten van de activiteiten van het ontwikkelprogramma, die gedeeld worden met betrokkenen en het moderamen. Na het uitvoeren en monitoren van het ontwikkelprogramma, zullen er voorstellen voor besluitvorming volgen voor de Generale Synode die gaan over de verankering van de uitkomsten van het ontwikkelprogramma in bestaande werkwijzen, protocollen en mogelijk kerkorde.

Wat is herstelbemiddeling?

Herstelbemiddeling is een vorm van herstelrecht en staat ook wel bekend als (herstel)mediation. Onder begeleiding van een onafhankelijk bemiddelaar worden slachtoffer en dader in staat gesteld om in een gelijkwaardige relatie het gesprek aan te gaan. Er is hier ruimte voor hun verhaal, voor het verdriet, voor echtheid, voor het samen verkennen van dat wat gebroken is, voor het luisteren naar elkaar en voor troost. Deelname aan herstelbemiddeling is voor zowel het slachtoffer als de dader op basis van een eigen vrijwillige keuze. Tijdens een bemiddelingsgesprek zijn slachtoffer en dader beide beheerders over de inhoud van het van het gesprek en de uiteindelijke afspraken. Het doel van het gesprek is vooraf dan ook niet bepaald. Het kan resulteren in concrete afspraken over omgang of enkel de ruimte bieden te spreken over de beleving, zorgen en wensen na de gebeurtenis(sen). Zo krijgen deelnemers de kans voor verwerking, het geven van betekenis aan datgene wat gebeurd is en eigen regie op het herstelproces.

Hoe ziet de werkwijze van Herstelbemiddeling eruit?

- **Na melding geschiktheid voor herstelbemiddeling bekijken:** Nadat er bij een lokale vertrouwenspersoon, ambtsdrager, classispredikant of het meldpunt SMPR een melding gemaakt is³, zal er met het slachtoffer de mogelijkheid voor herstelbemiddeling besproken worden. Het meldpunt SMPR kan op een zorgvuldige wijze met het slachtoffer meedenken of een (herstel)gesprek passend en wenselijk is. Of dat realistisch is en of benadeelde en beschuldigde open staan voor herstelbemiddeling bepalen ze uiteindelijk zélf. Ook Perspectief Herstelbemiddeling kan met individuele melderders meedenken over de mogelijkheden en meerwaarde van bemiddeling en zal vervolgens bij de individuele intakegesprekken met betrokkenen een inschatting maken van de haalbaarheid en geschiktheid. Naast bemiddeling voor deze 'nieuwe' zaken zal het programma ook onderzoeken of herstelbemiddeling ook passend en wenselijk kan zijn voor (psychologisch) herstel in 'oude' zaken.
- **Het bemiddelingsgesprek:** Indien benadeelde en beschuldigde daarvoor openstaan, voert de externe mediator van Perspectief Herstelbemiddeling gesprekken met de benadeelde en de beschuldigde, eerst afzonderlijk en daarna zo mogelijk gezamenlijk. Partijen praten over de erkenning van het gebeurde, het daardoor ontstane leed, de vergoeding van de schade maar ook over eventuele vervolgstappen; hoe gaan we straks met elkaar om. Zo zoeken benadeelde en beschuldigde in de herstelbemiddeling eerst en vooral naar een vorm van herstel van *hun* geschonden verhouding. Het is aan hen om hier vervolgens ook de kerk bij te betrekken, bijvoorbeeld via voeren van een gesprek met betrokkenen uit de lokale gemeente, vertegenwoordigers van het 'instituut de kerk' of het uitvoeren van een herstelcirkel (zie hierna). Daarbij behoudt de kerk haar eigen verantwoordelijkheid en juridische bevoegdheid.
- **De inzet van herstelcirkels:** Het voorstel is daarnaast om de mogelijkheid te bieden voor herstelcirkels. Bij een geval van misbruik in een gemeente zijn vaak niet alleen benadeelde en beschuldigde betrokken, maar ook anderen in de (directe) omgeving; gemeenteleden, de kerkenraad, gezinsleden en naasten. Herstelcirkels zijn groepsgesprekken waarin ook naasten, steunfiguren, betrokkenen uit kerkenraad, andere vertegenwoordigers uit de gemeente, of bijvoorbeeld de classispredikant en vertegenwoordigers uit het college van opzicht deelnemen. In een cirkel worden alle deelnemers uitgenodigd hun ervaringen en belangen te delen en wordt gezocht naar oplossingen met aandacht voor alle standpunten. Het voordeel hiervan naast een slachtoffer-dader-gesprek, is dat ook vertegenwoordigers van de gemeente of kerk in brede zin aanwezig en onderdeel zijn van de uitkomsten van de mediation.
- **Verhouding tot de klachtprocedure:** De inzet van herstelbemiddeling is een aanvulling op de mogelijkheden die slachtoffers op dit moment hebben. Het komt niet in de plaats van de klachtprocedure. Dat betekent dat zowel het slachtoffer, de dader, als de kerk de kerkrechtelijke mogelijkheden behouden. Indien één van hen (ook na een bemiddeling) een juridische uitspraak of straf nodig acht hebben ze de mogelijkheid om een klachtprocedure te starten. Een klachtonderzoek en tuchtmaatregelen bevestigen de norm en stelt een daad. Een (herstel)gesprek voegt autonomie voor het herstelproces, perspectief, verantwoordelijkheid en soms zelfs verzoening toe. Beide zijn essentieel en vullen elkaar aan. Ook het inzetten van

³ Het protocol onderscheidt een *meldingsfase* en een *klachtfase*. Het voorstel is herstelbemiddeling een plaats te geven in de meldingsfase. Als een misbruikmelding wordt gedaan door de benadeelde, raken -volgens Protocol- in die eerste fase gewoonlijk twee ambtsdragers uit de betreffende gemeente, een classispredikant en twee visitatoren (verder kortweg: 'de kerk') betrokken.

het strafrechtelijke traject blijft goed denkbaar. De uitkomsten van de bemiddeling kunnen in de klachtprocedure of strafrechtprocedure worden meegegeven.

Plan van aanpak Ontwikkelprogramma Herstelbemiddeling

Fase 1: Voorbereiding (dec '25 - mrt '26)

- Beoogde ambitie effecten van het ontwikkelprogramma gezamenlijk formuleren
- Kwartiermaken: de juiste betrokkenen (intern en extern) informeren en verbinden
- Koers uitzetten: plan van aanpak concreet uitwerken

Activiteiten

- Het organiseren van een **gezamenlijke startbijeenkomst**. Hier kunnen we gezamenlijk de ambitie, doelen, effecten en organisatiestructuur van het ontwikkelprogramma bepalen.

Wie

Deelnemers zullen mogelijk zijn medewerkers 'Veilige Kerk', coördinatie SMPR, juridische zaken, vertrouwenspersonen SMPR, gemeentebegeleiders SMPR en eventueel enkele vertegenwoordigers uit lokale gemeenten (kerkenraden of lokale vertrouwenspersonen) Kwartiermaker

- Het opstellen van een **plan van aanpak** (rapporterend aan het moderamen) met de gedeelde ambitie, doelen, aanpak en werkwijze om tot uitvoering van het ontwikkelprogramma te komen.
- Het houden van diverse **gesprekken** met betrokkenen over uitvoering van het ontwikkelprogramma en toetsen van plan van aanpak.

Denk aan medewerkers 'Veilige Kerk', coördinatie SMPR, juridische zaken, vertrouwenspersonen SMPR, gemeentebegeleiders SMPR.

- **Interviews** en gesprekken met partners die bekend zijn met omgang seksueel misbruik binnen Protestantse Kerk Nederland en met de werkwijze herstelbemiddeling
- Het opstarten van samenwerking met Perspectief Herstelbemiddeling.
- Het **informeren** van betrokkenen over het ontwikkelprogramma en alternatieve werkwijze. Onder andere in de vorm van grote informatiebijeenkomst.

Denk aan onderzoekers van o.a. de PThU, meldpunt SMPR, perspectief herstelbemiddeling

Kwartiermaker en Perspectief Herstelbemiddeling

Kwartiermaker i.s.m. Perspectief Herstelbemiddeling informeert vertegenwoordigers gemeenten (kerkenraden), lokale vertrouwenspersonen, classispredikanten, visitatoren.

Fase 2: Organiseren & Uitvoeren Ontwikkelprogramma (april '26 - april '28)

- Het uitvoeren van het ontwikkelprogramma
- Inzichten en lessen zichtbaar maken
- Ontmoetingen creëren: voor bekendheid met en verbinding aan de werkwijze Herstelbemiddeling

Activiteiten

- Circa 10 **bemiddelingsprocessen** organiseren in 2 jaar tijd.

Wie

Vertrouwenspersonen/SMPR verwijzen, mediators voeren uit

- Uitvoeren van enkele **herstelcirkels** binnen gemeenten

Vertrouwenspersonen/SMPR verwijzen, mediators voeren uit

- **Rondetafel-gesprekken** organiseren met mensen die de lokale PKN-gemeenten en het meldpunt vertegenwoordigen (voor draagvlak, verbinding van werkwijze, delen van ervaringen, successen, en lessen). De werkwijze en verwijzing naar herstelbemiddeling moet immers mede worden gedragen en uitgevoerd door betrokkenen in de Protestantse Kerk Nederland, SMPR en haar gemeenten.

Kwartiermaker organiseert, met: vertegenwoordigers gemeenten (kerkenraden), lokale vertrouwenspersonen, classispredikanten, visitatoren, medewerkers 'Veilige Kerk', coördinatie SMPR, juridische zaken,

- Het **informer**en van betrokkenen over de mogelijkheden van inzet van herstelbemiddeling. Onder andere via bezoek aan iedere classis, juiste informatie aan kerkenraden, vertrouwenspersonen en het meldpunt SMPR.

- Het opstellen van **tussentijds evaluatieverslag** met monitoring van (deel)resultaten en bevindingen (rapporterend aan het moderamen)

vertrouwenspersonen SMPR,
gemeentebegeleiders SMPR.

Kwartiermaker i.s.m. perspectief herstelbemiddeling informeert vertegenwoordigers gemeenten (kerkenraden), lokale vertrouwenspersonen, meldpunt SMPR classispredikanten, visitatoren.

Tussenrapportage voor moderamen

Fase 3: Evalueren & Implementeren (april '28 - november '28)

- Een besluitvormingsproces gericht op verankering van de uitkomsten van het ontwikkelprogramma in bestaande werkwijzen, protocollen en mogelijk kerkorde.

Activiteiten:

- Monitoring van resultaten en uitkomsten
- Opstellen Voorstel met: 1) eindverslag resultaten én 2) voorstellen ter besluitvorming voor verankering en implementatie werkwijze (besluitvormend Synode november '28)
- Uitkomsten verankeren in bestaande werkwijzen (bijv. voorstel aanpassen protocol)